Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2022-686

25.8.2022

Ekspress Bank NUF

Utlån

Fraråding – forbrukslån – finansavtl. § 47 – utlånsforskriften.

Klager opptok i januar 2020 et forbrukslån på kr 90 000. Hun anførte at hun ikke hadde økonomisk evne til å betale gjelden, og at banken skulle ha frarådet henne å oppta lånet. Banken anførte at kredittvurderingen hadde vært forsvarlig, men den kunne ikke fremlegge dokumentasjon fra kredittvurderingen. Ifølge skattemeldingen for 2019 hadde klager inntekt på ca. kr 402 000 og gjeld på ca. kr 1 420 000, hvorav kr 282 259 var forbruksgjeld. Ett år etter låneopptaket var klagers forbruksgjeld økt til kr 629 461. Nemnda kom til at restgjelden på klagerens lån må lempes med 50 %.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 90 000

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmålet om hvorvidt banken skulle ha frarådet klager å oppta lån.

Klager opptok den 7.1.20 et lån på kr 90 000. Banken har opplyst at den rutinemessig innhenter bl.a. lønnsdokumentasjon, siste tilgjengelige skattemelding og opplysninger fra gjeldsregisteret i forbindelse med lånesøknader. Banken har ikke lenger dokumentasjon som ble innhentet i forbindelse med behandlingen av klagers lånesøknad.

Klagers skattemelding for 2018 og 2019 er fremlagt. I 2018 hadde hun en inntekt på kr 389 812 og gjeld på ca. kr 1 197 000, hvorav ca. kr 28 000 var forbruksgjeld og resten boliglån. I 2019 hadde hun inntekt på ca. kr 402 000 og gjeld på ca. kr 1 420 000, hvorav kr 282 259 var forbruksgjeld og kr 1 138 000 var boliglån.

Klager har opplyst at hun per 1.1.21 hadde forbruksgjeld på totalt kr 629 461 fordelt på ti fordringshavere.

Klager har avslått et tilbud fra banken om å ettergi renter og kostnader på lånet.

Klager har anført at banken skulle ha frarådet henne å oppta lån. Hun har ikke økonomisk evne til å betale lånet. Banken har ikke overholdt vilkårene i utlånsforskriften § 5 om betjeningsevne.

Finansforetaket bestrider at det var grunn til å fraråde klager å oppta lånet. I henhold til kredittvurderingen hadde klager økonomisk evne til å betale lånet.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Det følger av finansavtaleloven § 47 første ledd at banken skal fraråde en forbruker å ta opp kreditt dersom "økonomisk evne eller andre forhold på forbrukerens side tilsier at denne alvorlig bør overveie å avstå fra å ta opp kreditten". Hvis banken unnlater å fraråde i samsvar med § 47 første ledd, følger det av tredje ledd at låneforpliktelsen kan lempes for så vidt dette finnes rimelig.

Plikten til fraråding i § 47 må ses i sammenheng med bankens plikt til forsvarlig kredittvurdering etter § 46 b. Selv om banken ikke har full kjennskap til alle momenter av betydning for låntakerens betjeningsevne, vil en etterfølgende vurdering av plikt til å fraråd avhenge av hva banken burde ha skaffet seg av opplysninger i kraft av en forsvarlig kredittvurdering etter § 46 b.

Forbrukslånsforskriften av 2019, som gjaldt ved låneopptaket, har nærmere regler om kredittvurderingen. Det følger av § 3 at samlet gjeld etter låneopptaket ikke skal overstige fem ganger årsinntekt. De skatteopplysningene som var tilgjengelige om inntekt og gjeld på lånetidspunktet, viser at denne rammen ikke ble sprengt ved låneopptaket. At samlet gjeld lå innenfor fem ganger inntekt, er ikke ensbetydende med at kredittvurderingen og lånetilsagnet var forsvarlig. Nærmere regler om hva som skal tas i betraktning ved vurdering av låntakerens betjeningsevne, finnes i § 2. Banken forklarer at den ikke har dokumentasjon som viser hvilke opplysninger som ble innhentet og tillagt vekt ved kredittvurderingen, og at den derfor ikke kan bekrefte at reglene i § 2 er oppfylt. Det følger av forskriften § 7 at banken skal dokumentere at blant annet vilkårene i §§ 2 og 3 var oppfylt da lånet ble innvilget.

Klagerens problemer med å betjene sin gjeld synes i stor grad å skyldes flere låneopptak etter at det lånet som denne saken gjelder, ble tatt opp. Det utelukker ikke at også det lånet saken gjelder, skulle ha vært frarådet av banken da det ble tatt opp. Nemnda har ingen opplysninger om de kredittvurderingene som ligger til grunn for senere lån, og heller ikke om klageren overfor långiverne har gjort gjeldende krav om lemping av låneforpliktelsene.

Nemnda ser det slik at det bevismessig bør komme banken til skade at andre relevante faktorer i kredittvurderingen enn gjeldsgrad ikke lar seg dokumentere i ettertid. Banken må selv ha risikoen for at den ikke kan dokumentere forsvarlig kredittvurdering. Nemnda er kommet til at det bevismessig bør legges til grunn at lånet skulle ha vært frarådet, og konkluderer skjønnsmessig med at restgjeld pr. idag lempes med 50 %.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Restgjelden på klagerens lån lempes med 50 %.

Ved behandlingen deltok Trygve Bergsåker (leder), Tom Slungaard (selskapsrepresentant) og Kristoffer Sørlie (forbrukerrepresentant).